
KÖNYVEK

FÖLDES Györgyi
foldes.gyorgyi@abtk.hu
ORCID: 0000-0002-2604-5800

David CROWLEY és Daniel MUZYCZUK, szerk.
Notatki z podziemia / Notes from the Underground. Art and Alternative Music in Eastern Europe (1968–1994). Łódź: Muzeum Sztuki – London: Koenig Books, 2016. 468.

A főcím – szó szerint: ’feljegyzések a föld alól’ vagy ’feljegyzések az undergroundból’ – eleve telitalálat, hiszen lengyelül és angolul is Dosztojevszkij *Feljegyzések az egérlyukból* című regényét idézi meg: márpedig annak egyik fő témája, téjje éppen a művészet társadalmi pozíciójának firtatása. Remek elnevezés egy hatalmas underground-kiállítás és az ennek apropóján készült kötet számára – az eredeti tárlatot 2016 őszén nyitották meg Łódź-ban, a Muzeum Sztukiban, majd 2018-ban átszállították Berlinbe. A kétnyelvű könyv ugyanakkor nem csak kötetkatalógus, lényegesen több annál, hiszen a kurátorok (David Crowley, Daniel Muzyczuk) több komoly, komparatistikai szemléletű, az egész kelet-közép-európai régió underground jelenségeit lefedő tanulmányt közölnek benne hol együtt, hol külön, majd ezt a monográfia terjedelmű tudományos igényű blokkot követik még szócikkkel művészekről, előadókról, együttesekről, csoportokról, valamint forrásanyagok is. Igaz, mindezt látványos és színes képanyaggal prezentálják a szerzők, amely alapján világos, hogy a kiállított anyag rendkívül gazdag, a design pedig kifejezetten izgalmas volt, a kurátorok és látványtervezők kifogástalan érzékkel rakták össze az egyszerre retró, mégis nagyon mai tereket, színeket, tárgyakat.

A kurátorok koncepciója szerint az 1950-es, 1960-as évektől, az enyhülés éveitől kezdve a szocialista térség országaiban kialakul egy sajátos, ’földalatti’, underground, ellenkulturális művészeti tér, ahol alapvetően kívülállásra és transz-

gresszivitásra törekvő képzőművészek, zenészek, együttesek, divattervezők, egyéb alkotók dolgoztak. Tevékenységük néha a második nyilvánosság-hoz tartozott, illegálisba szorult, máskor viszont – a hivatalos, pártállami támogatású művészethez, kultúrához, illetve a második nyilvánossághoz képest – a kettő közötti résben, a szürke zónában működött egy harmadik nyilvánosságban: olykor ugyanis a hivatalos fórumokat, helyszíneket (klubokat, szórakozóhelyeket, a periférián elhelyezkedő művelődési házakat) is igénybe vették tevékenységükhöz – hogy aztán néha mégis kizáródjanak belőle, a hatalom betiltsa őket. A szerzőpáros más és más szempontrendszerű, de minden esetben transzkulturális jellegű elemzéseiben hatalmas teret fed le: geográfiai értelemben is, valamint óriási intermedialis anyagot és szereplőgárdát, sokféle irányzatot, trendet is mozgatnak. (Zenei értelemben például találhatunk a könyvben free jazz és rock, punk, poszt-punk, new wave és „alternatív” előadókat is, de a többi művészeti ágat tekintve is ugyanilyen változatos a paletta.) Crowley és Muzyczuk munkája mögött jól látszik, hogy milyen nagyívű és -volumenű kutatást végeztek, s persze az is, hogy rendszeresen konzultáltak orosz, német, lengyel, horvát, szerb, szlovén, litván, magyar stb. kollégákkal, szakértőkkel, intézményekkel, tőlük kérve kiállítási anyagokat, filmeket, zenéket, dokumentációt, szakirodalmat is. A közösen írt terjedelmes koncepciótanulmány után négy hosszabb írást olvashatunk a két szerzőtől: Daniel Muzyczuk jegyzi – hogy csak az angol címetek jelezzük, illetve magyar fordításukat – a *Hues of Independence (A függetlenség árnyalatai)* és a *New Tribalism against the New Man (Új törzsiség az új emberrel szemben)*, David Crowley pedig a *Scenes of Improvisation (Improvizációs jelenetek)* és a *The People of the Future (A jövő emberei)* című tanulmányokat.

A *Hues of Independence (A függetlenség árnyalatai)* éppen a fent vázolt „harmadik nyilvánosság”-fogalmat mutatja be, ennek lehetőségeit, te-

reit, helyszíneit, de persze azt is, hogy más esetekben hogyan kellett kijátszani a cenzúrát, „kulturális csempészként” a határellenőrzéseket, hogyan lehetett létrehozni kalózkiadásokat stb. Ám tekinthetünk erre az aspektusra valamivel absztraktabb értelemben is. A cikk – és talán a könyv – legfontosabb tézise, ezúttal Muzyczuk tollából: „Nem az volt a célom, hogy leírjam az összes körülményt, hanem hogy olyan példákat találjak, amelyek segítségével felülvizsgálhatjuk a kulcsfogalmak értelmezését. De vajon mi bontakozik ki a paradox beszámoló e gyűjteményéből? Mindenekelőtt egy narratíva a liberalizáció különböző dinamikáiról és azoknak a konkrét ellenkulturális praxisokra gyakorolt hatásáról”. (70) *A Scenes of Improvisation (Improvizációs jelenetek)* című fejezetben az előre, írásban rögzített művészet ellenében a rögtönzésen, aktuális jelenlétben alapuló alkotásokról esik szó: performanszokról, akciókról, filmekről, vagy akár sajátosan, véletlenszerűen alakuló koncertekről is. A *New Tribalism against the New Man (Új törzsiség az új emberrel szemben)* a kommunista rendszer konstruálta jelen- és jövőképpel szembeni ellenállásnak azt a formáját vázolja fel, amikor a művészek, előadók (például nálunk a VHK) a primitív művészethez, szellemiséghez nyúlnak vissza, legyen szó punkkultúráról vagy törzsi művészetéről, sámánizmusról. A *The People of the Future (A jövő emberei)* című tanulmány pedig azt a jelenséget tárgyalja, hogyan az underground/neoavantgárd alkotók a történeti orosz avantgárdhoz (a konstruktivizmushoz) visszanyúlva hoznak létre a retró és a baloldali jövőépítés keresztmetszetében egy olykor ironikus felhangokkal is rendelkező, illetve sokszor – politikai vagy szexuális értelemben – határátlépő, felforgató művészetet.

A *Profiles and Source Texts (Portrék és forrásszövegek)* című, a könyv legerjedemesebb részében nem csupán arcképeket olvashatunk, de bemutató jellegű szövegeket is együttesekről, művészeti csoportokról és programokról. A szócikkeket minden esetben válogatott bibliográfiával, a kiállított tárgyak jegyzékével látták el az alkotók. Csak néhány fontos tétel a sok közül: Szergej Kurjohin, Wiktor Gutt, Timur Novikov, Borghesia – és a magyar szereplők: A. E. Bizottság, Galántai György, Király Tamás, Ladik Katalin, Szemző Tibor, Zuzu (Méhes Lóránt) és Vető János. A szerzők többek között leközlík Grandpierre Attila

A punk-zene mint a sámánisztikus népzene újraéledése című programszövegét is, illetve Slavoj Žižek *Introduction to Punk Problemi* című írását, amely a punk lázadást baloldali perspektívából mutatja be, veszi védelmébe.

 HELIKON

H. VÉGH KATALIN
hadiknedr@gmail.com
ORCID: 0009-0000-9955-9039

Alekszandr ETKIND. *Szodoma és Psziché: Tanulmányok az Ezüstkor szellemtörténetéről*, fordította PÁLFALVI Lajos. Budapest: MMA Kiadó, 2024. 446.

Alekszandr Etkind (1955–) életművének a magyar kultúra fókuszába helyezését eddig nagyban akadályozta a fordítások hiánya; ezért is jelentős az MMA Kiadó és a fordító, Pálfalvi Lajos vállalkozása, amely elérhetővé tette ezt az esszékötetet magyar nyelven.

A pszichológus-irodalmár szerző egy teljesen újszerű nézőpontot alkalmaz az *Ezüstkor* orosz irodalmának elemzéséhez: a szimbolizmus, a poszt-szimbolizmus és az avantgárd irodalmi jelenségeit vizsgálva Etkind pszichoanalitikus kritikák sorát alkotja meg, Freud és Jung irodalomról írott esszéihez hasonlóan. A freudi-jungi tanok gyakran tűnnek fel a korszak szövegeinek értelmezésekor (a kultúra mint a szexualitás szublimációja, apagyilkosság, rituális gyilkosság, Ödipusz-komplexus, elfojtott szexuális vágyak megjelenítése, kasztrálás, mazochizmus stb.). Etkind azonban tovább megy a korszak szellemtörténeti jelenségeinek bemutatásánál: az orosz lélek lényegének megragadására tesz kísérletet a kulturális antropológia és a pszichológia eszközeivel. A két fejezetcím (*A szöveg mint élet; Az élet mint szöveg*) a két súlyponti kérdés (irodalom és pszichológia, vagy Etkind szóhasználatával: kultúra és természet) oppozícióját jelöli, utalva arra, hogy a szimbolizmus irányzata éppen ezt az oppozíciót igyekezett megszüntetni a művészi alkotófolyamatban. Az egyes fejezetek önállóan is értelmezhetőek, de egymásra épülő logikával az *Ezüstkor* irodalmának egyre mélyebb rétegeit fejtik fel.

A szerző elsődleges célja az *Ezüstkor* szellem-történetének bemutatásán túl ennek a korszaknak

a „deheroizálása”: a korszak romantikus idealizálásától szándékozik megfosztani a kort, és annak kritikai történetét rekonstruálni. A bibliai és görög mitológiai nevekre épülő, tág terű metaforikus cím kitűnően érzékelteti a korszak világgépének szélsőségesen polarizálódott voltát, amelyben keveredik a misztikus és az erotikus, a földi és a szellemi.

Az esszében számos intertextuális megközelítést is találunk annak bizonyítékeként, hogy a korszak szövegei szoros kölcsönhatásban vannak a megelőző korok szövegeivel. Jó példa erre Alekszandr Blok egy kései prózai művének elemzése. Blok *Catilina* című prózaszövegének az értelmezésekor a szerző rámutat annak ősi, hellén vonatkozásaira, valamint a szöveg intertextuális kapcsolataira Catullus *Attis* című művével. A *Catilina* című mű Etkind szerint Bloknak a forradalomhoz fűződő sajátos viszonyáról ad képet.

Etkind szövegmegközelítéseinek egyik alapvető nézőpontja az óoroszmisztikus vallási mozgalmaknak (szkopec, hliszt) a szellemtörténeti korszakokra gyakorolt hatása. A szerző számos olyan irodalmi példát idéz, amelyekben akár motívikus szinten, akár a szüzsé menetének megszerkesztésében párhuzamot vél felfedezni irodalmi szövegek és a hliszt vallási mozgalom jelenségei (korbácsolás, csonkítás, vérszerződés, vér ivása, Istenanya-kultusz stb.) között: Fjodor Szologub, Andrej Belij, Mihail Kuzmin, Marina Cvetajeva, Alekszandr Blok irodalmi műveit idézi illusztrációként, ezzel bizonyítja ezeknek a hagyományoknak az explicit jelenlétét a korszakban. Külön fejezetben foglalkozik Etkind a *Mese az aranykakasról* című Puskin-mű elemzésével, a mű szkopec olvasatát fogalmazva meg.

Etkind érdeme, hogy a kánon perifériáján helyet foglaló szerző vagy mű is bekerül vizsgálódásainak homlokterébe. Egy másodvonalbeli szerzőnek, a galíciai születésű osztrák Leopold von Sacher-Masochnak (1836–1895) az életművével (pontosabban annak különböző világnézetű interpretációs olvasataival) is foglalkozik, és forradalmian új (pszichoanalitikus) megközelítési módot javasol az olvasatok szintjén: az új társadalmi rend leírását lehetővé tévő eljárásként értelmezi a szexuális viselkedés inverz formáit (a nép gyönyörű és kegyetlen, az értelmiség pedig élvezettel szolgálja ki kínzóját).

Etkind pszichologizáló módszere azokban a fejezetekben a legtermékenyebb, ahol a pszichoanalízis történetének oroszországi elterjedését, illetve az oroszországi emigráns pszichoanalitikusok (Eitingon, Spielrein, Oszipov, Vulf, Rozental, Jermakov) történetét dolgozza fel: Freud oroszokkal és orosz irodalommal foglalkozó munkáit, Jung és Sabine Spielrein kapcsolatát, Lou Andreas-Salome sorsát és személyiségét. Újszerű nézőpontú a Lev Vigotszkij-fejezet is, amelyben Etkind szerint Vigotszkijnak Andrej Belij regényéről, a *Pétervárról* szóló tanulmánya nem annyira irodalmi megállapításaival lep meg minket, hanem azokkal a gondolatokkal, amelyek az *Ezüstkor* antiszemitizmusát érintik. Pszichologizáló módszer érvényesül Vszejvolod Ivanov 1930-as években írott regényeinek bemutatásakor is: a *Kreml* és az *U* a bolsevizmus bírálóinak allegóriáiként születtek meg, és regénypoétikai szempontból is jelentősek.

Az esszékötet utolsó fejezetében a pszichológus Etkind az *Ezüstkor* irodalmának a homoszexualitáshoz való viszonyát kísérli meg bemutatni, amelyben a központi téma a Rozanov-filozófiában rejlő látens homoszexualitás ténye és annak nabokovi interpretálása.

Etkind pszichoanalitikusi portréi az *Ezüstkor* irodalmának új nézőpontba helyezésével differenciáltabb megközelítést tesznek lehetővé, nemcsak a szakavatott kutatók, hanem a szimbolizmus iránt érdeklődő befogadók számára is. Könyve – hatalmas ismeretanyagával, jól definiált fogalmi rendszerrel – kulcsfontosságú mű lehet az *Ezüstkor* irodalmának vizsgálatakor.

TARTALOM

A neoavantgárd (kelet-közép-európai tükrében)

TANULMÁNYOK

- FÖLDES GYÖRGYI:
A neoavantgárd (kelet-közép-európai tükrében). Bevezető 195
- FENYŐ DÁNIEL:
„Ki vágatott még a holnapba így? – Senki!” A történeti
avantgárd és a neoavantgárd folytonosságának kérdése
Kassák Lajos és Tamkó Sirtó Károly példáján keresztül 212
- AGNIESZKA KARPOWICZ:
A konceptuális művész archívumában. A neoavantgárd peremén
(Fordította: *Földes Györgyi*) 243
- BALÁZS IMRE JÓZSEF:
Avantgárd-újraértelmezések Vitéz György költészetében 264
- ORCSIK ROLAND:
A mikroutópiák forradalma (A különutas jugoszláv
neoavantgárdról) 275
- KÜRTI EMESE:
Transzregionális neoavantgárd és reprodukív munka.
Ladik Katalin szerepei a jugoszláviai és a magyarországi
hegemón maszkulinitásban 292
- LADÁNYI ISTVÁN:
Szombathy Bálint kézjegye az *Új Symposium* neoavantgárd
arculatán (1971–1972) 308
- HAVASRÉTI JÓZSEF:
A montázs mint ürügy. Erdély Miklós reflexiói Bálint Endre
fotómontázsainak apropóján 322

MŰHELYVITA

- MÜLLNER ANDRÁS:
Egy hatás alatt álló mű. Recenzió Kőhalmi Péter *Erdély Miklós*
című könyvéről 345

KÖNYVEK

FÖLDES GYÖRGYI:

David CROWLEY és Daniel MUZYCZUK, szerk. *Notatki z podziemia / Notes from the Underground*. Łódź: Muzeum Sztuki – London: Koenig Books, 2016. 468.

356

H. VÉGH KATALIN:

Alekszandr ETKIND. *Szodoma és Psziché. Tanulmányok az Ezüstkör szellemtörténetéről*. Fordította PÁLFALVI Lajos. Budapest: MMA Kiadó, 2024. 446.

357

CONTENTS

The neo-avant-garde (in the mirror of Central and Eastern Europe)

STUDIES

GYÖRGYI FÖLDES:

The Neo-avant-garde (in the mirror of Central and Eastern Europe): Introduction 195

DÁNIEL FENYŐ:

„Who else galloped into the tomorrow like this? – Nobody!”: The Question of Continuity Between the Historical Avant-garde and Neo-avant-garde Through the Example of Lajos Kassák and Károly Tamkó Sirató 212

AGNIESZKA KARPOWICZ:

In the Archives of the Conceptual Artist: On the Margins of the Neo-avant-garde (Translated by *Györgyi Földes*) 243

IMRE JÓZSEF BALÁZS:

Reinterpretations of the Avant-garde in the Poetry of György Vitéz 264

ROLAND ORCSIK:

Revolution of Microutopias: On Outsider Yugoslavian Neo-avant-garde 275

EMESE KÜRTI:

Transregional Neo-Avant-Garde and Reproductive Work: Katalin Ladik’s Role in Hegemonic Masculinity in Yugoslavia and Hungary 292

ISTVÁN LADÁNYI:

Bálint Szombathy’s Impact on the Neo-avant-garde Image of the *Új Symposion* (1971–1972) 308

JÓZSEF HAVASRÉTI:

The Montage as a Pretext: Reflections by Miklós Erdély on the Photomontages of Endre Bálint 322

WORKSHOP DEBATE

ANDRÁS MÜLLNER:

A Work under Influence. A Review of the Book *Miklós Erdély*
by Péter Kóhalmi

345

BOOKS

356

SOMMAIRE

La néo-avant-garde (dans le miroir de l'Europe centrale et orientale)

ÉTUDES

GYÖRGY FÖLDES:

La néo-avant-garde (au miroir de l'Europe centrale et orientale)
Introduction 195

DÁNIEL FENYŐ:

« Qui d'autre a galopé vers le lendemain de cette manière ?
– Personne ! » La question de la continuité de l'avant-garde
historique et de la néo-avant-garde à travers les exemples
de Lajos Kassák et de Károly Tamkó Sirató. 212

AGNIESZKA KARPOWICZ:

Dans les archives de l'artiste conceptuel. En marge
de la néo-avant-garde (Traduit par *Györgyi Földes*) 243

IMRE JÓZSEF BALÁZS:

Réinterprétations de l'avant-garde dans la poésie
de György Vitéz 264

ROLAND ORCSIK:

La révolution des micro-utopies (sur la néo-avant-garde
yougoslave excentrique) 275

EMESE KÜRTI:

La néo-avant-garde et le travail reproductif. Le rôle de Katalin
Ladik dans la masculinité hégémonique en Yougoslavie
et en Hongrie 292

ISTVÁN LADÁNYI:

La signature de Bálint Szombathy sur l'image néo-avant-garde
de *Új Symposion* (1971–1972) 308

JÓZSEF HAVASRÉTI:

Le montage comme prétexte. Réflexions de Miklós Erdély
sur les photomontages d'Endre Bálint 322

ATELIER-DÉBAT

ANDRÁS MÜLLNER:

Une œuvre influencée. Critique sur *Erdély Miklós*
de Péter Kóhalmi

345

LIVRES

356

HELIKON
IRODALOM- KULTÚRATUDOMÁNYI SZEMLE

1955–1962

Vegyes tartalmú számok

1963

1. sz. A komplex összehasonlító kutatások elvi kérdései
2. sz. Nemzetközi Összehasonlító Konferencia (Budapest, 1962)
3. sz. Amerikai prózairodalom
4. sz. Viták a realizmusról

1964

1. sz. Az összehasonlító irodalomtudomány nemzetközi szemléje
- 2 – 3. sz. A kelet-európai avantgárd
4. sz. Shakespeare-évforduló (vegyes szám)

1965

1. sz. Mai világirodalmi mozgalmak és irányok
2. sz. A szocialista realizmus kérdéseiről
3. sz. Nacionalizmus és kozmopolitizmus; eredetiség – utánzás – hatás fogalmai
(Az AILC IV. Kongresszusa – Fribourg, 1964. – előadásaiból)
4. sz. A kelet-európai összehasonlító irodalomtörténet kérdései

1966

- 1 – 2. sz. Irányzatok és csoportok az 1920–30-as évek szovjet irodalmában
3. sz. Eszmék és művek a modern polgári irodalomban
4. sz. Irodalom és szociológia

1967

1. sz. Irodalom és folklór
2. sz. Pártosság, elkötelezettség, elkötelezetlenség
- 3 – 4. sz. A szovjet irodalomtudomány legújabb eredményeiből

1968

1. sz. A strukturalizmusról
2. sz. Az irodalmi irányzatok mint nemzetközi jelenségek
(Az AILC V. Kongresszusa – Belgrád, 1967. – anyagából)
- 3 – 4. sz. Az irodalom és a társművészetek

1969

1. sz. Kelet-európai irodalmak a századfordulón
2. sz. Művészet – tömegkultúra – irodalom
- 3 – 4. sz. A számítógépek és a humán tudományok (vegyes szám)

1970

1. sz. A Fekete-Afrika irodalmáról
2. sz. Irodalom és összehasonlító módszer (vegyes szám)
- 3 – 4. sz. Modern stilisztika

1971

1. sz. Irodalom és társadalom (AILC VI. Kongresszus. Bordeaux, 1970)
2. sz. Irodalomelméleti viták Franciaországban
- 3 – 4. sz. A közép-európai humanizmus kérdései (Sopron, 1971)

1972

1. sz. Science fiction (a műfaj esztétikai és poétikai kérdései)

2. sz. Klasszikusaink és Európa
- 3 – 4. sz. A szocialista országok irodalmának másfél évtizede
1973
1. sz. Műelemzés és műfajelmélet (vegyes szám)
- 2 – 3. sz. Irodalomtudomány és szemiotika
4. sz. A XVIII. század és a felvilágosodás irodalma
1974
1. sz. Az AILC kanadai kongresszusa (Montreal, 1973. augusztus 13–19.)
2. sz. Az elsüllyedt kultúrák irodalma
- 3 – 4. sz. Modern poétika
1975
1. sz. Irodalom, világirodalom, nemzeti irodalom
2. sz. Az újabb Délkelet-Európa-kutatások
- 3 – 4. sz. Az európai romantika
1976
1. sz. Szubkultúra és underground
- 2 – 3. sz. Irodalom és irodalomtörténet Ausztriában
4. sz. Tudomány-e az irodalomtudomány?
1977
1. sz. A retorika újjászületése
2. sz. Az AILC VIII., budapesti kongresszusa (1976. augusztus 12–17.)
Különböző kultúrákban eredő irodalmak kapcsolatai a XX. században
3. sz. Az AILC VIII., budapesti kongresszusa.
Összehasonlító irodalomtudomány és irodalomelmélet
4. sz. A budai Egyetemi Nyomda szerepe a kelet-európai népek társadalmi,
kulturális és politikai fejlődésében (1777–1848)
Budapest, 1977. szeptember 5–8.
1978
- 1 – 2. sz. Kutatási irányok a 20-as évek szovjet irodalomtudományában
3. sz. Érték és társadalom. Transzgresszív elemzések
4. sz. Új magyar világirodalom-történet
1979
- 1 – 2. sz. Az ázsiai népek irodalma
3. sz. A jugoszláv népek irodalma
4. sz. Az egyéni és a kollektív a nyelvben és az irodalomban
(FILLM XIV. Kongresszus, Aix-en-Provence, 1978)
1980
- 1 – 2. sz. Recepciókutatás és befogadásesztétika
- 3 – 4. sz. Az orosz szimbolizmus
1981
1. sz. Az irodalom klasszikus modelljei – Az irodalom és a társművészetek –
A regény fejlődése
- 2 – 3. sz. Régi és új hermeneutika
4. sz. Irodalom és felvilágosodás
1982
1. sz. A Vormärz-irodalom és néhány magyar vonatkozása
- 2 – 3. sz. Új kutatási irányok a szovjet irodalomtudományban
4. sz. Művelődéstörténet és Kelet-Európa

- 1983
1. sz. Az AILC X. Kongresszusa
 2. sz. Irodalomelmélet és beszédaktus-elmélet
 - 3–4. sz. Irányzatok a mai francia irodalomtudományban
- 1984
1. sz. Polémiák a francia forradalom előtt
 - 2–4. sz. Svájc népeinek irodalma – svájci irodalom?
- 1985
1. sz. A FILLM budapesti kongresszusa – A polonisztika Magyarországon
 - 2–4. sz. Az olasz irodalomtudomány napjainkban
- 1986
- 1–2. sz. A műfordítás távlatai
 - 3–4. sz. Színhagyományok és irodalom a mai Afrikában
- 1987
- 1–3. sz. A posztmodern amerikai irodalom
 4. sz. Hlebnjyikov és az orosz avantgárd
- 1988
- 1–2. sz. Kanadai irodalmak
 - 3–4. sz. A stilisztika útjai és lehetőségei
- 1989
1. sz. Az empirikus irodalomtudomány elmélete
 2. sz. A felvilágosodás és nemzeti fejlődés
(A budapesti Nemzetközi Felvilágosodás Kongresszus anyagából)
 - 3–4. sz. A szövegkiadás új elmélete és gyakorlata: a szövegek keletkezéskritikája
- 1990
1. sz. A mai nemzetközi folklorisztika
 - 2–3. sz. Irodalom és pszichoanalízis
 4. sz. A jelentésteremtő metafora
- 1991
- 1–2. sz. A biedermeier kora – nálunk és Európában
 - 3–4. sz. Hagyomány és modernizáció a mai kínai kultúrában
- 1992
1. sz. A frankofon irodalmak sajátosságai
 2. sz. Profizmus az irodalomtudományban
 - 3–4. sz. A Név hatalma
- 1993
1. sz. A konstruktivista irodalomtudomány
 - 2–3. sz. Elsikkasztott orosz irodalom
 4. sz. A mai lengyel irodalomtudomány
- 1994
- 1–2. sz. Az amerikai dekonstrukció
 3. sz. A kortárs olasz irodalom
 4. sz. Feminista nézőpont az irodalomtudományban
- 1995
- 1–2. sz. Posztszemiotika. A szubjektum-elméletek és a mai irodalomtudomány
 3. sz. A stílus diszkurzív elmélete
 4. sz. Rendszerelvű irodalomtudomány

- 1996
- 1 – 2. sz. Intertextualitás
 - 3. sz. Újraegyesült Németország – egységes német irodalom?
 - 4. sz. A posztkoloniális művelődésemélet
- 1997
- 1 – 2. sz. A félmúlt klasszikusai
 - 3. sz. Hermeneutika az orosz századelőn
 - 4. sz. A lehetséges világok poétikája
- 1998
- 1 – 2. sz. Az újhistorizmus
 - 3. sz. Kánonok a kis népek irodalmában
 - 4. sz. Textológia vagy textológiák?
- 1999
- 1 – 2. sz. A szó poétikája
 - 3. sz. Latin-amerikai irodalomelmélet
 - 4. sz. Kulturális antropológia és irodalomtudomány
- 2000
- 1 – 2. sz. A romantika tétjei
 - 3. sz. A korszakok alakzatai
 - 4. sz. (Új) filológia
- 2001
- 1. sz. Változatok a dialógusra
 - 2 – 3. sz. Dante a XX. században
 - 4. sz. Az interpretáció érvényessége
- 2002
- 1 – 2. sz. *A Poétika* újraolvasása
 - 3. sz. Autobiográfia-kutatás
 - 4. sz. A multikulturalizmus esztétikája
- 2003
- 1 – 2. sz. A minimalizmus
 - 3. sz. Mikrotörténetírás
 - 4. sz. Kísérleti irodalom
- 2004
- 1 – 2. sz. Petrarca: hermeneutika és írói személyiség
 - 3. sz. A hipertext
 - 4. sz. Wittgenstein poétikája
- 2005
- 1 – 2. sz. A kritikai kultúrakutatás
 - 3. sz. Régi az újban
 - 4. sz. Vico körei
- 2006
- 1 – 2. sz. Kritikai szubjektivizmus
 - 3. sz. Frege aktualitása
 - 4. sz. Relevancia
- 2007
- 1 – 2. sz. Alteritás, poétika, filozófia
 - 3. sz. Ökokritika
 - 4. sz. Etikái kritika

2008

1. sz. A második olvasat
- 2 – 3. sz. A közvetítés poétikája
4. sz. Az autonómia új esélyei

2009

- 1 – 2. sz. Eszmetörténet és irodalomtudomány
3. sz. Szimbólum- és allegóriaelméletek
4. sz. A jövőbelátás poétikái

2010

- 1 – 2. sz. Térpoétika
3. sz. A félre-értelmezett futurizmus
4. sz. A szerző poétikája

2011

- 1 – 2. sz. Testírás
3. sz. Meghekkelt valóságok
4. sz. Új gazdasági kritika

2012

- 1 – 2. sz. A Helikon repertóriuma 1955–2011
- 3 – 4. sz. Boccaccio 700

2013

1. sz. Narratív design
2. sz. Kognitív irodalomtudomány
3. sz. Corpus alienum
4. sz. Esztétika és politika

2014

1. sz. Cseh dekadencia
2. sz. Funkciótörténet és kontextuális-kulturális narratológia
3. sz. Az archívumok elméletei
4. sz. Komparatistikai kutatások az ezredfordulón

2015

1. sz. A kreatív írás-oktatás és a kortárs amerikai próza
2. sz. Transznacionális perspektívák az irodalomtudományban
3. sz. Horatius *Ars poeticája*
4. sz. Az ólomévek kultúrája és utóélete – A terrorizmus az olasz művészetekben és irodalomban

2016

1. sz. Az addikció kulturális és kritikai elméletei
2. sz. Biblioterápia, irodalomterápia
3. sz. Műfaj és komparatistika
4. sz. Szabadkóművesség. Új irányok a 18. századi európai maszonéria kutatásában

2017

1. sz. A százéves dada
2. sz. Hálózatelmélet és irodalomtudomány
3. sz. Sokarcú modernség és irodalomtörténet-írás
4. sz. Fénykép és irodalom

2018

1. sz. Tzvetan Todorov, a közvetítő
2. sz. Nem természetes narratológia

- 3. sz. Próza a posztmodern (próza) után
- 4. sz. Poszthumanizmus

2019

- 1. sz. Dehumanizáció: az elkövető alakja
- 2. sz. Térkép és irodalom
- 3. sz. Közép-európai komparatiztika
- 4. sz. Gérard Genette, a szerszámkészítő

2020

- 1. sz. Számítógépes irodalomtudomány
- 2. sz. Posztmodern gótika
- 3. sz. Posztszekularizáció
- 4. sz. Irodalmak Afrikában

2021

- 1. sz. Genetikus kritika
- 2. sz. Realizmusok
- 3. sz. Költői igazságosság
- 4. sz. Irányok a gyerekirodalom-kutatásban

2022

- 1. sz. Kultúrorvostan/Orvosbölcészlet
- 2. sz. Diagrammatológia
- 3. sz. Transzkulturális emlékezetkutatás
- 4. sz. Francia színházfilozófia. Mimészis

2023

- 1. sz. Krimi
- 2. sz. „Inklinációk”. Kortárs női filozófiák
- 3. sz. Narratív fordulat
- 4. sz. Ökodiskurzusok

2024

- 1. sz. Irodalmi adaptáció
- 2. sz. Etnofuturizmusok
- 3. sz. Az angol romantika a kortárs elméletekben
- 4. sz. Új elméletek kereszteződésében: A romantika francia aspektusai

2025

- 1. sz. Emlékezetkutatás Közép- és Kelet-Európában
- 2. sz. A neoavantgárd (kelet-közép-európai tükrőben)

HU ISSN 0017-999X

Kiadja a HUN-REN Bölcsészettudományi Kutatóközpont
Irodalomtudományi Intézet,
Felelős kiadó: Balogh Balázs főigazgató, Kecskeméti Gábor igazgató
Nyomdai előkészítés:
HUN-REN BTK Történettudományi Intézet
Tudományos Információs Osztály
Vezető: Kovács Éva
Tördelőszerkesztő: Hudecz Andrea
A fedél és a tipográfia Baranyai András munkája
Nyomdai munkák: Prime Rate Zrt., Budapest
Felelős vezető: Dr. Tomcsányi Péter

Terjeszti a Magyar Posta

Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletága (1089 Budapest, Orczy tér 1.). Előfizethető valamennyi postán, a kézbesítőknél; e-mailen: hirlapelofizetes@posta.hu; faxon: +36-1-303-3440. További információ: +36-80-444-444. Példányonként megvásárolható az Írók Boltjában (1061 Budapest, Andrásy út 45.), a Penna Bölcsész Könyvesboltban (1053 Budapest, Magyar u. 40., tel.: +36-30-203-1769), a folyóirat 2016 előtti számai beszerezhetők az Argumentum Kiadónál (1085 Budapest, Mária u. 46., tel.: +36-1-485-1040, fax: +36-1-485-1041). Külföldön terjeszti a Batthyány Kultur-Press Kft. (H-1014 Budapest, Szentháromság tér 6., tel./fax: +36-1-201-8891).

Előfizetési díj 2025-re: 6400 Ft

Egy szám ára: 1700 Ft

MTA MAGYAR
TUDOMÁNYOS
AKADÉMIA

Nemzeti
Kulturális
Alap

*Folyóiratunknak ez a száma a Magyar Tudományos Akadémia
és a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával jelent meg.*

Ára: 1700 Ft
Előfizetés egy évre: 6400 Ft

